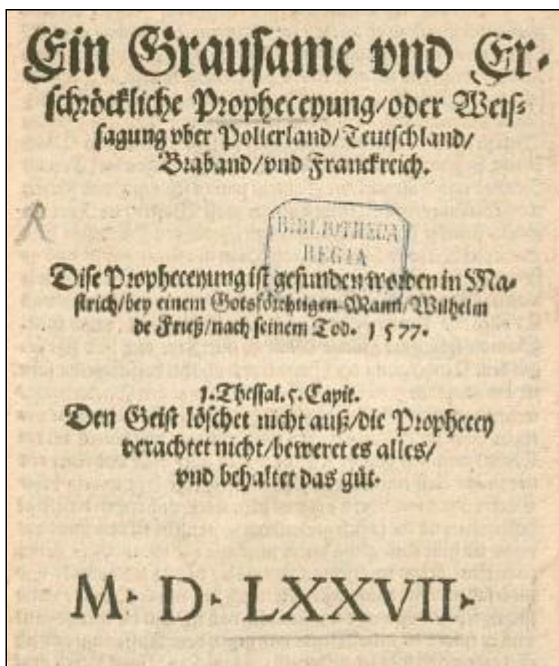

Ein Grausame vnd Erschröckliche Propheceyung/oder Weissagung vber Pollerland/Teutschland/Braband/vnd Franckreich.

R

Dise Propheceyung ist gefunden worden in Mastrich/bey einem Gotsförchtigen Mann/Wilhelm de Frieß/nach seinem Tod. 1577.

1.Thessal.5.Capit.
Den Geist löschet nicht auß/die Propheceey verachtet nicht/bewöret es alles/vnd behaltet das gůt.

M. D. LXXVII.

WILHELM DE FRIEß

EIN GRAUSAME VND ERSCHRÖCKLICHE PROPHECEYUNG ODER WEISSAGUNG UBER POLLERLAND / TEUTSCHLAND / BRABAND / UND FRANCKREICH

EEN VRESELIJKE EN VERSCHRIKKELIJKE PROFETIE OFTEWEL VOORSPELLING OVER POLDERLAND, DUITSLAND, BRABANT EN FRANKRIJK

1 5 7 7

vertaling:

Ruud Muschter
∴

Groningen

muschter@home.nl
www.archive.org

14 september 2015

INHOUD

Bron ... 4
Inleiding van de vertaler ... 5
Het omslag ... 6
De tekst ... 7

BRON

1577, Bazel

http://daten.digitale-sammlungen.de/~db/0007/bsb00071918/images/index.html?id=00071918&groesser=&fip=qrsxdsydxsewqeayaqrsfsdrfsdrqrs&no=1&seite=3

Res/4 Astr.p. 514,6 urn:nbn:de:bvb:12-bsb00071918-5 VD16 F 2836

INLEIDING VAN DE VERTALER

In dit apocalyptische verhaal schetst de auteur tal van soorten rampspoed die volgens hem een deel van Europa zullen treffen. Het is niet duidelijk waarom hij daarbij de landsdelen noemt die in de titel staan.

De rampen omvatten invasies van moordende legers, maar ook aardbevingen, overstromingen en hongersnood. Uiteraard kunnen wij bij de oorlogen denken aan de Ie en IIe Wereldoorlog, maar die zijn veel breder geweest. Met Polderland moet overigens Holland bedoeld zijn geweest.

Wat de aardbevingen betreft, komt slechts een aardbeving uit 1580 in aanmerking als ramp die in de buurt van 1588 geschiedde.

- - -

De tekst maakt geen gebruik van aanhalingstekens, zodat ik de citaten die in het verhaal voorkomen, zelf heb gemarkeerd.

Veel zinnen beginnen met het voegwoord ‘und’. Om stilistische redenen heb ik dat in de vertaling vermeden.

Ruud Muschter

HET OMSLAG

Een vreselijke en verschrikkelijke
profetie oftewel voorspelling
over Polderland, Duitsland,
Brabant en Frankrijk.

Deze profetie is gevonden in Maas-
tricht bij een godsvruchtig man, Wilhelm
de Frieß, na zijn dood. 1577.

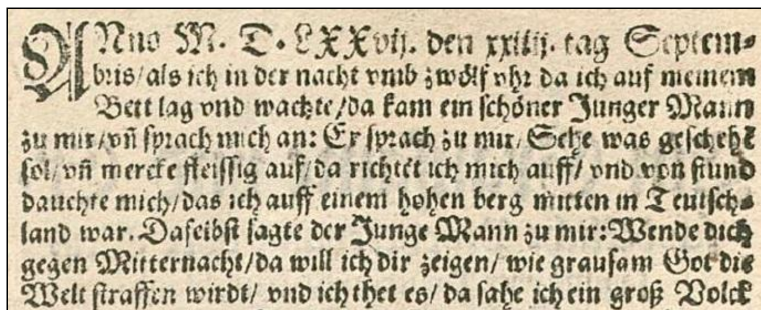
1 Tessalonicensen, H.5.[1]
Blus den geest niet uit. Veracht de profetieën
niet. Beproef alle dingen;
behoud het goede.

1 5 7 7

[1] Feitelijk: Bijbel, 1 Tessalonicensen, 5:19-21.

DE TEKST

Toen ik anno 1577, op de 24e dag in september, in de nacht om 12 uur op mijn bed lag en waakte, kwam er een schone jongeman tot mij en sprak mij aan. Hij sprak tot mij: “Zie wat er gebeuren zal, en let ijverig op.” Daarop kwam ik overeind en ogenblikkelijk kwam het mij voor, dat ik op een hoge berg midden in Duitsland was. Ter plekke zei de jongeman tot mij:

ANno M. D. LXXvij. den xxiiij. tag Septem-
bris/ als ich in der nacht vmb zwölf vhr da ich auf meinem
Bett lag vnd wachte/ da kam ein schöner Junger Mann
zu mir/ vñ sprach mich an: Er sprach zu mir/ Sehe was geschehē
sol/ vñ mercke fleissig auf/ da richtet ich mich auff/ vnd von stund
dauchte mich/ das ich auff einem hohen berg mitten in Teutsch-
land war. Daselbst sagte der Junge Mann zu mir: Wende dich
gegen Mitternacht/ da will ich dir zeigen/ wie grausam Got die
Welt straffen wirdt/ vnd ich thet es/ da sahe ich ein groß Volck

“Draai je tegen middernacht om, dan zal ik je tonen hoe gruwelijk God de wereld zal straffen.” Dat deed ik, en toen zag ik een groot volk tegen Duitsland binnentrekken. Het had vele vaandels, ruiters en voetvolk. Hun vaantjes waren zwart en hadden witte kruisen. Ze kwamen bij een groot water. Er reed een grote sterke man voorop, op een zwart paard. Zijn kledij was louter[2] bloed, en hij had een grote hoorn in zijn hand. Hij sprak tot zijn volk: “Ge moet stilstaan en wachten totdat wij onze metgezellen roepen, opdat dezen naar ons toekomen.” En hij blies op de hoorn, en men hoorde die wijd en zijd. Toen sprak de jongeman tot mij: “Draai je om en kijk in de richting van de zonsondergang.” Dat deed ik. Daarop zag ik een gruwelijk groot volk komen en het trok op tegen middernacht. Ze zagen er verschrikkelijk uit en hadden vele vaandels, net als

[2] “eytel”.

de vorigen. Doch hun vaantjes waren wit en rood, en hadden een rood kruis daarin. Hun kledij was net zo, en één reed voor hen uit op een rood paard, eruitziend[3] als een boze geest. Leeuwen en beren volgden hen na en dreven hen hevig op. De-

rigen. Aber jre Fänlein waren weiß vnd rot/ vnd hatten ein rot Creütz darinnen/ vnd jre Kleider waren auch also/ vnd einer reit vor jn her auff einem roten Pferdt/ derselbige sahe wie ein böser Geist/ Löwen vnd Bern volgten jnen nach/ vnd triben dieselbigē heffitig an/ vnd die so sich verhinderten/ zerrissen sie von stundan/ vnnd ein helle stin̄ gieng vnder jnen auß: Eylt auch sehr fleisch zu fressen. Vnd ich erschrack grausam/ das ich beschwimbt vnd niderfallen wolt/ damals stercke mich der junge Mann / vnnd

genen die zich verlaatten, verscheurden zij meteen. Er ging een felle stank van ze uit, en ze haastten zich ook zeer om vlees te vreten. Ik schrok zo vreselijk, dat ik bezwijmde en wilde neervallen. Daarop sterkte mij de jongeman en sprak: “Wees getroost en versaag niet, want ik zal je meer laten zien.” En hij sprak tot mij: “Wend je naar de zonsopgang”, en dat deed ik. Daar zag ik wederom een vreselijk volk tegen middernacht optrekken met ruiters en vaandels, net als de vorigen. Hun vaandels waren rood en hadden daar een vurig zwaard in. Hun klederen waren eveneens rood en met bloed besprenkeld. Een geweldige, geharnaste man trok voor hen op, die zo groot was, dat ik nimmer meer zijns gelijke heb gezien. Zijn harnas glansde bovenmate, en er stonden veel gouden letters op. Hij greep zijn volk stevig aan: “IJl zeer, want wij willen hun Raad verstoren.” Daarop vroeg ik aan de jongeman, wie die man was. Daarop antwoordde hij: “Hij is de verderver.” Toen vroeg ik hem nog: “Wat is dat voor een letter die op hem geschreven staat.”[4] Daarop antwoordde hij mij: “Alle plagen en bestraffingen die hij moet uitvoeren.” Zij ijlden en trokken zeer

[3] “derselbige sahe”. Onduidelijk of dit op man of paard slaat.
[4] Eerder is vermeld dat het om meer letters ging.

snel naderbij. Toen zij nu tezamen kwamen, besloten zij tot een Raad en werden het erover eens, alle landen te straffen en te plagen. En zij vormden zulk een ontelbare menigte aan volk, dat ik mij erover verwonderde hoe er zoveel mensen konden zijn. Ik sprak tot de jongeling: “Wie kan dat volk wel niet tellen, of hoeveel vaandels zijn er?” Daarop sprak hij tot mij: “Van het volk is er een groot aantal, doch van de vaandels zijn er 164.000.” Zij bewapenden zich enorm, terwijl zij bij het water waren. En zoals zij tezamen kwamen, kwam een vreselijke, schrikwekkend grote man tussen de zonsopgang en middernacht tot hen, die een schrikwekkend volk bij zich had. Die deden net als de beren. Bij wie zij kwamen, wurgden zij, met uitzondering van deze bovengenoemde lieden, die zonder getal waren. Het volk verdeelde zich en liet die vreselijke man door het midden trekken. Hij stelde zich voor aan de spits op, en had een gouden kelk in zijn rechterhand, die vol bloed was. In zijn linkerhand had hij een jong kindje. Hij dronk uit de kelk en daarna at hij een tijdlang van het kind. Daarmee ging hij net zolang door tot hij de kelk had leeggedronken, en het kind opat, behalve het hoofd. Daarna nam hij de kelk en het hoofd van het kind en wierp ze onder het volk, en dat trad ze met voeten. En vanaf dat ogenblik kwam er gaandeweg een bloedig zwaard uit de hemel naar beneden, dat hij in zijn vuist kreeg. Hij riep met luide stem en sprak: “Wee u, Duitsland. Wee u, Brabant en Frankrijk. Wee u, alle landen die zich niet hebben gedragen, want ik - uw verderver - kom, en ik aarzel niet.

Wee de jonggezellen en jonge dochters.

Wee de trotse knapen en grote harten, want het land zal met mijn hand vervuld worden.”

En toen hij dat had uitgesproken, vertrok hij, en al het volk met hem, en wurgde en ging gruwelijk om met iedereen die hij aantrof. Dat bedreef hij zo wijd en zijd, dat ik bij mijzelf dacht dat hij mij zou neerslaan[5]. Toen viel ik meer en raakte buiten westen, en ik weet niet hoe lang ik op die plek gelegen

[5] “das mich dauchte er wer hart bey mir”.

heb. Daarop kwam de jongeman en nam mij bij de hand en sprak: “Sta op, alles is voorbij”, en dat deed ik. Ik keek heel ver om mij heen, en ik zag geen levende mens meer. Het kwam mij voor, alsof het ganse aardrijk bebloed was vanwege het wurgen en moorden dat zij hadden gedaan. Daarop zei ik tot de jongeman: “Is er dan niemand meer die op aarde leeft?” Daarop sprak hij: “Keer je naar het zuiden[6]”, en dat deed ik. Daar zag ik een kleine hoeveelheid volk op mij afkomen in zwarte kledij. Zij droegen ook enkele witte vaandels. Een eerbare, fijne man die een grijze baard had, ging voor hen uit. Hij had een gouden boek in zijn linkerhand, en in de rechterhand een gouden trompet. Daar blies hij op en hij gaf een groot geluid. Toen

ein gulden Bůch in seiner lincken Hand/ vnd ein guldin Posau-
ne in der rechten Hand/ vnd er bließ dieselbe auf/ vñ gab ein groß
gelaut. Da kamen auß den dicken Buschen/ vnnd vber die hohe
Berg noch ein wenig Volcks die vberbliben waren vnder jnen/
vnd sie theten jnen auch schwartze Kleider an/ vnd sie satzten sich
zusamen an ein groß Wasser/ wie die Rhein/ Vnd der Man der

kwam uit de dikke bosschages en over de hoge berg nog een weinig volk dat onder hen was overgebleven, en zij deden ook zwarte kleren aan. Zij kwamen samen bij een groot water, zoals de Rijn. De man die het boek had, onderwees hen daaruit de godsvrucht, en de misleiden wees hij op de weg van God. Toen hij zijn onderricht had gegeven, wierpen zij zich op hun knieën en aanbaden God. Daarna stonden de man samen met al het volk op, en sprak: “Laat ons van hier weggaan en de aarde beklagen. O, gij Wallonische wereld, vang nu aan met klagen en wenen, want grote smart nadert u vanwege uw grote zonden, want de wind heeft het vuur zo stevig ontstoken, dat het niet gemakkelijk geblust kan worden. Een enkeling meent dat het hem niet aangaat, daar hij beide kanten steunt. Doch zo zal hij

---

6 “Mutag”.

zich onderwerpen naar hetzelfde spel. Hij gedenkt niet dat de tijd nadert en het vuur aan hem roert. Zij hebben vast een kok nodig die hun hun eten bereidt.

Een groot volk van Duitsers zal zich verzamelen wanneer het vuur aan hen begint te roeren. De rook zal hard bij hen aankomen. Veel gepeupel[7] en heren zullen niet veilig zijn. Ze zullen de wind van het grote onweer ondervinden. O, welk een groot bloedvergieten zullen zij aanrichten onder diegenen, die heerschappij zoeken en wederrechtelijk willen heersen.

O, Brabant, o, Frankrijk, o, Duitsland, ween en huil, gij herders en regenten, en ontdoe u van de klederen der vreugde. Bekleed u met as en trek een harig gewaad aan, alsof het u is aangeboren, en spreek: ‘Ik heb een volk opgevoed en verheven, doch het heeft mij veracht.’[8]

Het is mij geworden als een leeuw die iemand uit de weg ruimt. O, gij arm volk, wat is er een vreemd volk onder u ontstaan. Het is niet een regerend volk, doch een vernietiger; niet een beschermer, doch onderdrukker der wezen en weduwen door geheel Duitsland.

Het zal de Duitsers dunken, dat het hun niet aangaat, zodat van het gewone volk de ene zus zal zeggen, en de andere zo.”[9] Toen deze toespraak voleindigd was, voerde de jongeman mij wederom naar mijn kamer. En toen ik wederom tot mijzelf kwam, heeft de klok vier uur geslagen.

Korte profetie of voorspelling over het toekomstige jaar 1588.

Dit 1588e jaar is een wonderbaarlijk jaar, dat in duizend jaren zijns gelijke niet kent. De almachtige, goede God, een vader van alle barmhartigheid, wil alle dingen ten beste keren, want er

---

[7] “Grauen”.

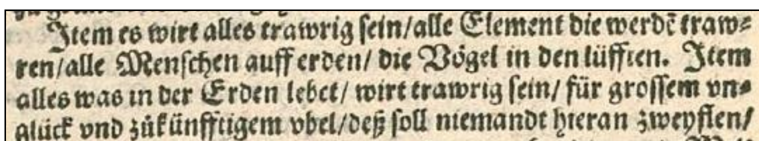
[8] Dit lijkt een citaat binnen een citaat. Aanhalingstekens ontbreken hoe dan ook in de Duitse tekst.

[9] Vermoedelijk eindigt het citaat hier.

zal een grote komeet-ster worden gezien. Daarop zullen vreselijke en verschrikkelijke, voordien ongehoorde dingen plaatsvinden. Vandaar dat de Ouden niet onterecht over dit jaar het navolgende vers hebben gemaakt.

> Wanneer men tellen zal 1580 en acht
> Dat is het jaar dat ik betracht
> Gaat daarin de wereld niet onder
> Niettemin geschiedt menig merkwaardig wonder

Want het zal zich dit jaar zo verschrikkelijk laten aanzien, dat geen levende mensentong het zal kunnen uitspreken. Want er zullen zulke vreselijke en verschrikkelijke weersomstandigheden komen, dat alle levende schepselen er door ontsteld en geschrokken zullen zijn. Want het laat zich aanzien, alsof de ganse wereld te gronde en terneer zal gaan.

Item es wirt alles trawrig sein/alle Element die werdē traw=
ren/alle Menschen auff erden/ die Vögel in den lüfften. Item
alles was in der Erden lebet/ wirt trawrig sein/ für grossem vn=
glück vnd zůkünfftigem vbel/deß soll niemandt hieran zweyflen/

Ook zal alles treurig zijn. Alle elementen zullen treuren; alle mensen op aarde; de vogels in het zwerk. Ook alles wat in de aarde leeft, zal treurig zijn van groot ongeluk en toekomstige ellende. Hieraan moet niemand twijfelen. Want het is zeker, dat een grote verandering over de ganse wereld zal gaan. Doch natuurlijkerwijze bevind ik aangaande de betekenis, ten eerste grote, verschrikkelijke aardbevingen[10] en grote overstromingen, waardoor de groeiende gewassen op de velden en in de tuinen gehinderd worden en beginnen te verrotten.

[10] Wat hier het dichtste bij in de buurt komt, is een aardbeving op 6 april 1580 in Engeland, Noord-Frankrijk, België en Nederland.

Ten tweede, zo zal het in de gehele wereld branden en wordt er geroofd, en is er grote oorlog en oproer. Er zal vrede noch vriendschap worden gevonden.

Ten derde zal er groot gebrek[11], honger en pestilentie zijn. Wat er verder moge geschieden: ik beveel bij de hoge goddelijke majesteit aan - want wij mensen zijn hierin veel te zwak - om alle geheimenissen te openbaren. Alleen verzoek ik eenieder mens van hoge en nederige stand om boete te doen en zijn leven te beteren. Want niemand weet wanneer de bruidegom zal komen.

De thans vertelde toekomstige dingen die in toekomstige jaren geschieden moet met geloofwaardige oorzaken en beweegredenen aanduiden - waarlijk niet vrolijk[12] en onbezonnen, en ook niet met een trots en opgeblazen gemoed, doch als een getrouwe waarschuwing en vermaning - dat ik daarmee hogelijk en met ernst alle mensen en met name alle overheden waarschuw, dat zij hulp en raad moeten zoeken, opdat men het toekomstige ongeluk kan bejegenen en veel ergs verhoeden. Derhalve kan zich eenieder hoeden en prepareren zo veel als hij wil, en niet in iedere geest geloven. Want geloof en trouw zijn tegenwoordig zeldzame vogels in de wereld. Waar echter geen geloof of trouw is, daar kan geen goede raad zijn, en zullen wij op aarde geen raad vinden. Er is dus geen andere toevlucht dan dat wij raad, hulp en bijstand zoeken bij God de allerhoogste.

Laten wij derhalve allen aanroepen en aandachtig dezelfde goede en barmhartige God en onze Heer
Jezus Christus vragen, of Hij ons omwille van zijn genade
tot het goede wil bekeren, en ons in een rustige
vrede bewaren, en zijn toorn
genadiglijk van ons wil
afwenden.

[11] “Thewrung”. In feite ‘duurte’; ook: ‘hongersnood’.
[12] “fråuenlich”. Vertaling onzeker.

Gedrukt te Bazel / bij Samuel
Apiario. Anno 1577.